

UNA APROXIMACIÓ
ALS PROPIS
I ARBITRIS
DE TÀRREGA
(1765-1809)

Per Manuel Martínez Gómez

11

INTRODUCCIÓ

Els propis i arbitris¹ van esdevenir, durant l'Antic Règim i fins a mitjans del segle XIX, la principal font d'ingressos municipals.² Tàrrega no n'era una excepció: de 1765 a 1809, període estudiat, els propis i arbitris, conjuntament amb els impostos temporals, van proporcionar les finances municipals.

En aquest article descriurem la naturalesa, origen, característiques i funcionament d'aquests impostos a Tàrrega durant la segona meitat del segle XVIII i principi del segle XIX. Però no pretenem ser únicament descriptius; intentarem també esbrinar la possible relació entre els preus d'adjudicació dels arrendaments i l'activitat econòmica de la vila.

NATURALESA DELS PROPIS I ARBITRIS³

Durant l'Antic Règim les ciutats i viles disposaven d'un gran nombre de béns, propietat dels municipis: el comú de la ciutat. D'aquest conjunt de béns, els que s'aprofitaven per a l'obtenció de rendes eren els propis: edificis, rendes, boscos, prats, terres ermes, etcètera. La universitat en disposava àmpliament i, per tant, se'ls podia vendre,⁴ arrendar o hipotecar. De la resta de béns del comú se'n gaudien directament, i sense abonar cap taxa, el conjunt dels veïns: constituïen els béns comunals en sentit estricta. De totes maneres, a la pràctica, per a la majoria dels habitants d'un municipi la diferència entre propis i béns comunals no era tan clara, ja que, segons l'estat de la caixa municipal, molts béns comunals s'arbitraven, es transformaven en propis.

A la vila de Tàrrega els béns propis eren: les herbes i carnisseries, la carnisseria de vaca, el fem del bestiar menut, l'Ofegat, els censos, els forns del pa, la botiga d'aiguardent,⁵ el pou del gel i la Casa Blanca.⁶

Els arbitris, per la seva banda, eren impostos que gravaven el consum de vins, licors, carn i altres productes. Normalment s'imposaven com a ajuts extraordinaris i eventuals per a poder fer front, així, a alguna necessitat determinada (impostos reials, pagaments de deutes, etc.), quan els propis no podien cobrir-les. Ara bé, malgrat el seu caràcter temporal i complementari, l'augment de les despeses i el creixent endeutament municipal obligaren les universitats a augmentar-ne el nombre i a perpetuar-los.

La universitat de Tàrrega disposa dels següents arbitris: pesos i mesures (butlletí) la botiga de l'aiguardent, l'oli i cansalada, la venda d'ordi, «*los mesones*», la pesca salada, la fleca, llenya, carbó i ferro (bolletinet), peix fresc, ous, caça i volateria. Com es pot veure, tributaven un conjunt important de productes de consum i intercanvi.

Aquests impostos –propis i arbitris– es completaven pels anomenats impostos temporals,⁷ que durant el període estudiat foren el vintè de les olives,⁸ el de la verema, l'onzè dels grans, el desè del canem, el delme dels forasters.

L'origen

Els propis es van anar constituint al llarg de l'edat mitjana de diverses formes: per adquisició, donació, privilegi reial, i també com a «apropiació dels béns comunals en sentit propi»⁹ La breu descripció que farem a continuació sobre aquests orígens, en el cas de la vila de Tàrrega, no s'ha basit a través de les fonts primà-

ries –tasca feixuga i ja en molt casos realitzada–, sinó mitjançant fonts indirectes: resposta a qüestionaris, llibres d'arrendaments i treballs d'altres autors.

Les herbes i pastures es constitueixen com a propi per un privilegi de Pere d'Aragó de 1380, i confirmat per l'emperador Carles per reial privilegi de 18 de juliol de 1528;¹⁰ els de la carnisseria de vaca, per privilegi de Jaume d'Aragó de 1274;¹¹ l'Ofegat, segons Segarra Malla, «fou venut el 1559 juntament amb homes i dones, llurs fidelitats, homenatges i altres cases, a favor de paers, síndics i prohoms de la Vila de Tàrraga arrendant-se inicialment el 18 d'abril de 1633»;¹² els censos¹³ es comencen a arrendar o almenys a comptabilitzar com a ingrés per primera vegada l'any 1775.

Els forns de coure pa són un dels propis amb més dificultats per esbrinar-ne la seva constitució. Semblen que són dels més antics, concedits per uns privilegis dels Comtes de Barcelona. A principis del segle XIII n'apareixen dos de nous, i al segle XV el dels jueus. Més tard es van anar venent.¹⁴ El 1766 s'afegeixen, després d'un llarg plet entre la Universitat i particulars de la vila, en el conjunt dels propis. La Casa Blanca, per la seva banda, passà a ésser propietat del Comú per sessió de Joan d'Aquitània, que l'havia adquirida el febrer de 1393, a Joan d'Aragó.¹⁵

De la resta de propis en tenim poques referències concretes sobre el seu origen. La botiga d'aiguardent es considera «una antiga propietat a renda d'aquest Comú»¹⁶ que l'any 1677 s'arrenda separada de la pesca salada;¹⁷ el pou del gel, també, és d'antiga possessió¹⁸; del fem del bestiar menut (ovelles i cabres) no en tenim cap notícia.

Pel que fa als arbitris; els pesos i mesures o butlletí de la plaça o mercat era una «imposició establerta sobre diferent mercaderies, grans i olis i sembla que el seu origen és indeterminat i de temps immemorial»¹⁹. Fou cedit als creditors censalistes del Comú per la Concòrdia de 1717 per pagar les pensions i redimir de capitals, així com les pensions endarrerides²⁰. Les primeres referències sobre la venda d'oli –tena de l'oli– i cansalada són de 1625 i 1648²¹ respectivament; de l'arrendament de l'ordi sabem, únicament, que és anterior a 1716,²² al igual que la pesca salada, que ho és a 1717; les tavernes (*mesones*) comencen a comptabilitzar-se –que no vol dir origen– com a ingrés el 1792.²³

La fleca és possiblement un dels arrendaments més antics. Les primeres tabes són del 1574;²⁴ El butlletinet (arrendament de la llenya, carbó, ferro i guix) és també força antic: del segle XV.²⁵ Del peix fresc i de les aus, caça i volateria en desconexem llur data d'origen.

El coneixement sobre la data d'origen i causa dels impostos temporals és més evident: el de la verema es fixa l'estiu de 1653.²⁶ La resta (vintè de les olives i el desè del cànem), amb la concòrdia de 1659.²⁷

ELS ARRENDAMENTS

L'ús i aprofitament dels propis i arbitris es feia mitjançant el seu arrendament a diferents particulars, els quals els eren adjudicats a través d'un subhasta. Els arrendataris, per tant, com a concessionaris dels drets municipals gaudien de la facultat privativa de la venda de certs productes que es consumien a la vila o de l'ús dels monopolis de la universitat. El guany consistia en la diferència entre el que s'abonava a la universitat i la renda produïda per la concessió.

Aquests arrendaments es reglamentaven minuciosament mitjançant les tabes, on s'establien les condicions que havien de complir els arrendataris: termini de l'arrendament, productes arrendats, terminis de pagament, preus de venda, obligació de tenir proveïda la vila, neteja i manteniment edificis, quantitat, control de les mesures i pesos, i fins i tot, les sancions per incompliment de les obligacions contretes.²⁸ Els arrendataris, per tant, estaven sotmesos a un control exhaustiu per part de la universitat.

Per aprofundir més en el tema dels arrendaments, caldria esbrinar l'origen social dels arrendataris, els seus objectius financers, el paper econòmic dels arrendaments i llurs beneficis.²⁹ Malgrat la manca d'aquesta anàlisi, en el cas de Tàrraga podríem gairebé assegurar que a l'igual que Balaguer,³⁰ ens trobem davant d'un model clarament feudal pel que fa al funcionament econòmic dels arrendaments.

CARACTERÍSTIQUES I LOCALITZACIÓ

Per acabar aquesta descripció, examinarem les característiques principals de cadascun d'aquest impostos i situarem, en el casos possibles, en el terme de Tàrraga els edificis i terrenys que estaven relacionats amb algun dels propis o arbitris. L'arrendament de les herbes i carnisseries comportava la «facultat de vendre carn de moltó i ovella i el dret de pastura en el terme de Tàrraga i annexos (Ofegat, Casablanca i Mor);³¹ per poder realitzar aquesta tasca el municipi comptava amb dos edificis dedicats a carnisseria: un es trobava a la «plaça Major en la casa dels hereus de Josep Oller i l'altre al carrer Major sota de la casa dels hereus d'En Josep Lleó».³² La vila disposava també d'escorxadors; en aquest cas, situat al carrer Major. Per altra banda, el ramat del bestiar havia de pernoctar en els corrals que la universitat tenia a la part de ponent del Castell i n'arrendava també el fem.³³ Dintre d'aquest grup d'arrendaments, el de la carnisseria de vaca s'arrendava per separat, però utilitzava els mateixos edificis que el de la carnisseria de moltó i ovella. Aquest conjunt d'arrendaments, relacionats amb el bestiar, van tenir molta importància, com veurem, en el conjunt de l'economia vilatana.

Un altre propi important era «el delme i drets del terme de l'Ofegat».³⁴ El comú de la villa de Tàrraga posseïa «senyoriu alodial, el delme dels fruits, censos i laudèmies del tot el terme rural de l'Ofegat (amb el seu castell, ara descuidat) situat al nord i contigu als termes d'Altet, la Figuerosa, Corbella i el Talladell».³⁵ El 1773 una part del conjunt de béns propietat de la universitat van ser cedits a diferents veïns i particulars de la vila a censos enfiteùtics. Finques, patis, corrals i cases va passar a ésser aprofitats pels habitants de Tàrraga; a canvi, la universitat obtenia uns petits ingressos. Aquests ingressos estaven consignats amb el nom de censos: 28 en total.³⁶ El nombre de parcel·les arrendades era molt superior i aquestes es trobaven situades arreu del terme: partida de les Canals, sota el corral dels ramats, sortida del pont d'Agoders, pati del Terròs, part exterior de la porta d'Urgell, costat del cementiri, sortida de la porta de Sant Agustí, partida del pou del Moscós, part del mur, partida del camí de Preixana, pujada del castell, prop del corral del bestiar, carrer de les Piques, part exterior del mur, partida del Callez i al camí de les basses de Verdú.³⁷

Un altre propi relacionat amb terrenys i propietat senyorial era la Casa Blanca, antigament anomenada dels Catalans.³⁸ Ocupava uns quatre-cents jornals de terra erma, la qual únicament s'aprofitava per a pastures,³⁹ encara que, possiblement, hi havia un corral pel bestiar.⁴⁰ Era propietat senyorial de l'ajuntament i estava situada en la part d'orient del terme de Tàrraga entre els del Talladell, la Móra, Granyena i Verdú.

El forn de coure pa i les fleques suposaven la facultat privativa de pastar i vendre pa. N'hi havia tres: un al carrer del Carme, en un carreró o travessia que va al carrer Agoders, l'altre al carrer Major, en un carreró que va des d'aquest carrer al de la Cendra, a prop de les carnisseries, i el darrer, en un carreró entre el carrer d'Estudi i el carrer de la Font. A part de l'edifici de coure i vendre el pa, disposaven també d'annexos i corrals per a guardar la llenya.⁴¹

Al llarg del segle XVIII va anar augmentant la seva importància la botiga d'aiguardent, que consistia en el monopoli de la menuda d'aiguardent i licors. S'havia de despatxar en edificis propietat de l'arrendatari, puix que en aquest cas la universitat no en disposava de cap en propietat.⁴² El pou de gel o botiga del gel i neu va esdevenir un altre dels propis força comú i important en les viles de l'antic règim, en zones seques i calloses; s'hi conservava el gel durant el períodes de calor i es venia. Tàrraga disposava de dos: un al darrere dels corrals del bestiar en la costa del Castell, cap a ponent, i l'altre, a la partida de Comabruna, al costat del torrent del Pedregal, a la pujada del tossal d'En Badot.⁴³

Pel que fa als arbitris, cal destacar per damunt de tots el de pesos i mesures, o butlletí. Consistia en «l'impost sobre mercaderies, grans i oli que es ven al major, a raó de quatre diners que paga el venedor i quatre el comprador si són plebeus forasters, per quartera de grans, per quartal d'oli i per cada deu rals d'ardits del preu de la mercaderia».⁴⁴ Era una imposició que gravava el comerç exterior. A partir de 1792 es comencen a comptabilitzar els ingressos de la tavernes que suposaven així mateix el dret a la venda d'ordi. Tàrraga disposava de quatre tavernes: el Mesón nuevo, el mesón dels Àlbers, el de Santa Clara i el Mesón del arrabal.

La resta d'arbitris, que estaven molt barrejats i que a vegades es confonien en la comptabilitat i en els epígrafs, eren imposicions sobre la compra-venda a la menuda de diferents productes: la venda d'oli, cansalada, ordi, pesca salada que incloïa llegums com els fesols, guixes, cigrons i arròs, el congre, el bacallà, la tonyina, l'arengada, el formatge, la llenya, el guix, el carbó, —anomenat també bolletinet—, peix fresc, ous, caça i volateria.⁴⁵

EVOLUCIÓ DEL ARRENDAMENTS

Els ingressos municipals provenen de les adjudicacions dels propis i arbitris es troben relacionats, d'alguna manera, amb l'economia de la vila. D'entrada, doncs, sembla lògic que l'estudi d'aquests ingressos i la seva evolució ens permeti aproximar-nos a les diferents conjuntures econòmiques i demogràfiques de la vila de Tàrraga.⁴⁶ Això no obstant, a l'hora de buscar-hi les concomitàncies entre les dues variables –preus arrendaments, conjuntures econòmiques– cal tenir cura i evitar fer-ne una lectura simplista. Hom pot pensar que una disminució dels preus en els arrendaments és un índex de depressió econòmica i, a l'inrevés, un augment és símptoma de millora. Però no sempre ha d'ésser així: la realitat és més complexa.

Les oscil·lacions en els preus dels arrendaments del propis i arbitris poden tenir diverses causes: la inflació-deflació, la pròpia evolució de l'economia,⁴⁷ les pressions de les oligarquies locals, la diferent naturalesa dels impostos o drets arrendats que tenen diferent comportament econòmic (n'hi ha de relacionats amb el consum més immediat, però altres són monopolis o drets sobre espais físics), la influència dels impostos estatals, els canvis comptables, la inclusió o, a l'inrevés, exclusió d'alguna partida i també les pròpies necessitats financeres de les universitats. Per tant poden ésser molts els factors en el canvis dels preus dels arrendaments. Tanmateix, la sèrie estudiada presenta alguns problemes: abasta pocs anys i per tant és difícil trobar-hi tendències definides. Malgrat aquesta multifactorialitat i problemes, i mantenint les degudes precaucions, hem intentat copsar, si n'hi ha, alguna relació entre la corba dels preus i la situació econòmica i demogràfica de la vila.⁴⁸

La suma dels totals dels arrendaments (taula II de l'annex) és la primera referència a estudiar. La sèrie que surt d'aquests totals (gràfica I de l'annex) és caracteritzada per la seva oscil·lació anyal i àdhuc podríem definir petits cicles d'alça i caigudes. Ara bé, abans de precipitar-nos i buscar-hi una relació amb l'estat econòmic general, s'ha d'estudiar els canvis interns que sofreixen les adjudicacions. De bell antuvi, hi ha exclusions importants. En primer lloc, i la més significativa, és la del vintè de les olives, que representa 2.085 lliures, un 27% del total de l'any 1765,⁴⁹ fet que explica la sotragada de 1766. Més tard, l'any 1777 es deixa de cobrar l'onzè dels grans; un dels ingressos més importants, amb una mitjana anual de 1334 lliures, del període 1765-1777. Aquest fet explicaria la davallada brusca a partir de 1778 respecte al quinquenni anterior. Hem fet una gràfica (gràfica II de l'annex) en què representem, de forma simulada, quin hauria estat el resultat si aquest arrendament s'hagués mantingut durant tot el període. Tal com es veu, malgrat l'existència d'oscil·lacions, no són tan acusades.

A banda d'aquestes variacions, motivades per canvis interns, pensem que d'altres sí que poden respondre a factors d'índole econòmica o demogràfica més general.

- 1) L'increment significatiu, el qual té certa continuïtat de l'any 1772.
- 2) La disminució també important del sexenni 1782-1788 (falten les dades dels anys 1784, 85 i 86).
- 3) La disminució significativa dels ingressos dels anys 1806-1809.

L'alça de 1772 no es pot explicar únicament pels augments sobtats i especials (les 2.084 lliures d'herbes i carnisseries o l'ingrés de 1.368 lliures de 1773) sinó que respon a quelcom més profund. S'ha de ressenyar, en primer lloc, que els conceptes que més s'incrementen són les herbes i carnisseries –al marge de l'augment especial– i el del fem del bestiar. Són arrendaments, sens dubte, molts lligats i sensibles als esdeveniments econòmics i demogràfics d'una vila agrària com Tàrraga.

Resulta evident que els anys setanta, almenys fins al 1778, són arreu del Principat un període d'expansió en comparació als anys anteriors, caracteritzats per una profunda crisi econòmica (crisi alimentària de 1763-64, motí d'Esquilache a Madrid el 1765). El decenni dels setanta és definit per Josep Maria Planes «en conjunt com un bon decenni, tant a nivell econòmic com demogràfic. Segurament els anys setanta es van conformar com un dels millors períodes que va tenir mai l'Urgell».⁵⁰ Aquest període coincideix amb una «arrencada gairebé fulminant pel que fa al tràfic comercial regional català».⁵¹ Els preus dels arrendaments, sobretot els lligats a l'economia, no es poden sostreure d'aquesta bonança general.

L'oscil·lació a la baixa del sexenni 1782-1788 afecta sobretot els arrendaments de les herbes i carnisseries, que no s'arrenden el 1782 i el 1783 per manca d'herbes. Sembla un signe inequívoc de problemes climatològics. Altres arrendaments sofreixen una disminució important: els forns tenen una davallada significativa, el pou del gel tampoc s'arrenda, la venda d'ordi baixa la meitat respecte als anys anteriors, la pesca salada té un important retrocés, el carbó, el ferro i el peix fresc –encara que en xifres absolutes són poc impor-

tants– arriben als seus mínims. Aquestes caigudes quasi generalitzades són un índex d'una situació econòmica de depressió. Mentre disminueixen arrendaments clau, reflex de la situació general de la vila, alhora també s'ensorren arrendaments de productes de luxe o almenys minoritaris, que són els que primer es deixen de consumir. De 1782 a 1787 és un període de depressió econòmica a tot Catalunya que provoca una important situació de ruïna al món rural. Per a Tàrraga i l'Urgell el període 1778-1786 és considerat com «una conjuntura nefasta»:⁵² plagues, males collites, malalties, epidèmies formen un conjunt nefast per a la zona, i per agreujar la situació el període 1783-1785 són anys d'intenses pluges; per a Tàrraga, un dels moments més «dolents de la seva història».⁵³

El tercer període que he assenyalat, que comprèn el anys 1807, 1808 i 1809, es caracteritza també per una caiguda sensible i general de tots els arrendaments, que juntament amb els dels anys 1782 i 1783 representen el valors més baixos de la sèrie. El període finisecular coincideix amb una etapa de crisi generalitzada: les guerres amb França i Anglaterra que afecten brutalment l'economia, la crisi colpadora de 1789 i els rebomboris del pa, la crisi de subsistència de 1793-1795. Aquesta situació es perllonga a l'albada del nou segle: els anys més crítics per a l'Urgell són de 1802 a 1812.

A grans trets, doncs, poden afirmar que hi ha una relació entre les oscil·lacions del total dels arrendaments i la situació econòmica i demogràfica de la vila. Però no tots els arrendaments actuen per igual davant les situacions econòmiques externes. Se'ns fa necessari, per tant, si volem aprofundir, d'estudiar el comportament particular i per grups dels diferents impostos. La divisió inicial entre propis i arbitris (taula 1 de l'annex) depèn, bàsicament, del seu origen o de la voluntat o necessitat de la universitat per ubicar en un lloc o en un altre epígraf l'impost corresponent. No respon a criteris d'homogeneïtat o tipologia econòmica similar; per tant, no és efectiva per la finalitat que pretenem: relacionar arrendaments amb conjuntura econòmica.⁵⁴

En el nostre cas tindríem en un grup els conceptes o drets que corresponen a la venda de productes de consum, que representaria el conjunt de béns relacionats amb la subsistència i que millor poden copsar la situació econòmica general. Aquest grup inclouria les herbes i carnisseries, la carnisseria de vaca, els forns, la botiga d'aiguarent, el pou del gel, la botiga d'oli i cansalada, la venda d'ordi, la pesca salada, i un conjunt de béns menys significatius formats per la llenya, el carbó i el ferro, peix fresc i ous, caça i volateria. L'altre grup el constituïrien els drets públics o arrendaments d'espais comunals, formats en el cas de la universitat de Tàrraga pel fem del bestiar menut, l'Ofegat, censos, la Casa Blanca i les tavernes. El tercer grup el constituïrien els tributs indirectes sobre transaccions, els arbitris pròpiament dits, que fiscalitzarien els intercanvis amb els forasters: serien els dels pesos i mesures, el vintè de les olives, la verema, el desè del cànem i el delme dels forasters. Estudiarem ara el paper de cadascun d'aquests (vegeu taules III i IV de l'annex, i gràfiques III i IV).

Els productes de consum representaven el 36,26 % del total en el període estudiat (1765-1809), encara que hi ha importants diferències entre els arrendaments del grup,⁵⁵ tant pel que fa a la quantitat com al seu comportament. Destaquem per la seva importància quantitativa i qualitativa les herbes i carnisseries (6,5 %) i els forns (2,93 %). Ambdós es troben lligats a béns propis fonamentals i representen una de les activitats bàsiques en l'economia de la vila; també són dels més sensibles a les diverses conjuntures. Les herbes i carnisseries presenten fluctuacions sovintejades; destaquem el quinquenni 72-75 com el dels arrendaments més elevats i amb més participació percentual (entre el 9 i 29%). Tanmateix el mínims de la corba se situen en el quadrienni 1780-83 i els anys que corresponen al final del període treballat (1802-1809). Aquestes oscil·lacions són paral·leles a l'evolució dels totals i reflecteixen, en certa mesura, la situació econòmica del moment. Els forns i la fleca són un altre dels arrendaments fonamentals en les economies de l'antic règim, ja que giren al voltant d'un producte bàsic: el pa. El preus d'adjudicació dels forns es caracteritzen perquè constitueixen una corba similar a d'unes dents de serra (vegeu gràfica III de l'annex) amb importants contrastos difícils d'interpretar. És característic en economies com la targarina de finals del segle XVIII i principis dels XIX que els arrendaments com els del pa reflecteixin la inestabilitat general de la pròpia activitat productiva. En el cas dels forns, caldria assenyalar l'alça amb certa continuïtat que té lloc en el període 1794-1806. Aquests arriben al màxim d'adjudicació el 1805 i representen un 30% del total dels arrendaments. Els arrendaments de la fleca són més estables; malgrat això, es constaten també importants contrastos anuals. En tot cas remarcaríem una certa davallada durant els primers anys del segle XIX.

La carnisseria de vaca representa únicament l'1,87% del total, cosa que demostra la seva poca importància en la dieta del targarins. Hi observem certes fluctuacions, però sense cap sotragada significativa. La boti-

ga d'aiguardent manté una relativa importància (3% del total) així com un perfil de serra més acusat i amb una certa alça els darrers anys del segle XVIII i els primers anys del XIX.

Pel que fa al pou del gel, amb un 1,39 % del conjunt, hi podem distingir dues etapes força diferenciades: de 1765 a 1781, amb arrendaments relativament importants, i de 1781 a 1909, que no s'arrenda. L'oli i la cansalada tenen una certa importància, perquè representen el 3,55% del període. A partir de 1780 la seva corba es caracteritza per importants oscil·lacions en contrast amb els anys anteriors, de ritme més constant. La venda d'ordi i la pesca salada tenen un perfil similar amb més fluctuacions en el cas del primer. La resta d'arrendaments dels productes de consum –llenya, carbó i ferro, peix fresc, ous, caça i volateria– representen en conjunt el 0,71, cosa que denota que són articles de molt poc consum i en tot cas es consumeixen en cases determinades i durant dies molt assenyalats.

El conjunt d'arrendaments d'espais físics o drets públics suposen el 14% del total. L'arrendament més important és l'Ofegat, un 8,32 %. És un clar exponent de l'aprofitament de terres comunals com a propi. L'arrendament es pactava per un termini de cinc o sis anys per la qual cosa la corba és força uniforme, amb poques oscil·lacions. El que en tot cas la corba posa de manifest és la seva consolidació a partir dels anys noranta i primers vuit del segle XIX, fins la important davallada de 1809. El fem del bestiar menut (moltó i ovelles) suposa en el conjunt el 4,57% i té una certa importància. Malgrat que s'arrendava per un mínim de dos anys, és bastant irregular. Constatem uns mínims de 1778 a 1878 i uns màxims els sexenni de 1796 a 1801. Pel que fa a la resta d'arrendaments, tant els censos com les tavernes tenen una participació poc significativa: 0,08% i 1,83%, respectivament. El seu perfil és força uniforme.

Del conjunt d'arrendaments que afecten les transaccions comercials, destaquem el de pesos i mesures, que representa el 34,96 % del total del període. La seva importància és fora de dubte. És evident que en ésser un arrendament que afecta la majoria de productes d'intercanvi –oli i grans– que es fan a l'engròs, ens pot ajudar a apropar-nos a les conjuntures comercials de la vila. Una primera descripció de la sèrie ens posa de manifest l'existència de cicles curts –augment i disminució alternatius–, amb una certa tendència general a l'alça, fins als anys vuitanta. Destacariem, d'aquest període 1765-1790 les davallades dels anys 1770-72 i la del 1780-82, així com els màxims del bienni 1780-90. A partir dels noranta s'inicia una davallada general, encara que amb certes fluctuacions, fins al mínim de 1809. Podríem deduir, per tant, que el període 65-88, malgrat les disminucions concretes, és d'una certa estabilitat comercial i àdhuc de cert creixement dels intercanvis comercials. Tot al contrari, en el període de 1790 a 1809 el comerç targarí entra en una certa recessió.

De la resta de tributs sobre transaccions, els vintè de es olives, la verema, el desè del cànem i el delme dels forasters, per la seva poca entitat tant qualitativa com temporal no mereixen cap comentari.

Conclusions

En primer lloc destacaria la importància que els propis i arbitris tenen per al conjunt de la societat i l'economia targarina en el període estudiat –i segurament els segles anteriors i anys posteriors fins a la desamortització de Madoz (1855)–, tan pel que fa als ingressos que comportaven a la universitat i que aquesta destinava a diferents despeses (sous, arranjaments, etc.) com al conjunt de negoci que afectava, en concret, diferents particulars com a arrendataris i, en general, la majoria dels habitants de la vila com a consumidors.

En segon lloc assenyalaria la diversitat de comportaments dels diferents arrendaments i dels seus preus d'adjudicació en relació a les conjuntures econòmiques i demogràfiques. És difícil trobar un denominador comú. En tot cas cal posar de manifest els efectes que sobre la majoria dels arrendaments –no tots– tenen les crisis de 1778-1786, així com la de finals del segle XVIII i principis del XIX.

1. Hi ha a l'Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga (A.H.C.T) una important documentació referent a propis i arbitris: els llibres *Notas y Asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)* i *Cuentas de propios y arbitrios de esta Villa de Tàrraga des de 1821 a 1840 y siguientes*; també, els diferents llibres d'arrendaments o tabes. Ambdós han estat el material fonamental per fer l'estudi. Tanmateix s'han utilitzat les actes municipals, cadastres i l'apeo de 1821.
2. Altres formes de finançar les despeses de les universitats foren els censals o violaris, els quals consistien en el pagament d'un cànon o pensió anual com a contrapartida d'un capital donat. L'objectiu de l'article no és estudiar els mecanismes financers pròpiament dits (balanços, relacions d'ingressos o despeses, endeutaments, impòsits, etc.), sinó uns impostos concrets com són els relacionats amb propis i arbitris. De totes maneres s'ha de tenir en compte que molts d'aquest tributs, sobretot els arbitris i impostos temporals, es destinaven a pagar els creditors censalistes.
3. Per l'estudi dels béns comunals a Espanya en el seus aspectes jurídics i evolutius generals, vegeu Alejandro Nieto, *Bienes comunales*, Madrid, *Revista de derecho privado*, Madrid, 1964.
4. En teoria es necessitava l'autorització de la corona, però a la pràctica les necessitats dels pobles o ciutats i la legislació desamortitzadora a partir de Carles IV va facilitar la seva venda. En molts casos la monarquia legislava, també, situacions de fet. Vegeu Emiliano Fernández de Pinedo, *La entrada de la tierra en el circuito comercial en Vascongadas. Planteamiento y primeros resultados*, pp. 100-128, a Nadal J. i Tordella E., Ed. Agricultura, comercio colonial y crecimiento económico en la España contemporánea, Barcelona, Ariel, 1974. També, la bibliografia citada per Josep Fontana, *La desamortización de Mendizábal y sus antecedentes*, pp. 219-223, a Sanz, A.G. y Garrabou, R. (Ed.) «Historia agraria de la España contemporánea. Cambio social y nuevas formas de propiedad (1800-1850)», Barcelona, Crítica, 1985.
5. Es comptabilitzen indistintament com propi o arbitri. De 1758 fins a 1771 és un arrendament en l'apartat dels arbitris.
6. La Casa Blanca, encara que consta en els llistat dels propis, no ho és en un sentit estricte, car no genera rendes o almenys no estan comptabilitzades.
7. Actuaven com a arbitris i s'havien imposat per fer front al greu endeutament municipal. La seva vigència finalitzava amb la liquidació del deute.
8. Únicament es comptabilitza l'any 1765; l'any 1766 s'aboleix perquè quedaren satisfets els creditors que el tenien com a pagament.
9. Alejandro Nieto: *Bienes Comunales*, pp. 201-108.
10. A.H.C.T. Fons Municipal de Tàrraga, Resposta a l'ordre de desembre de 1760 a *Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)*, foli 13v. Segons Lluís Sarret Ponts, *Privilegis de Tàrraga, Tàrraga*, 1982, pp-33-34 és un privilegi anterior del rei Jaume I (1213-1276).
11. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga amb els seus costums i tradicions, Vol. I, Tàrraga, Ignasi de L. Camps i Sarró*, p.34. També a Lluís Sarret Ponts, *Privilegis...*, pp.28-31.
12. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga...*, pp.140-143.
13. Dret a rebre per part de l'ajuntament una pensió anual per raó de l'arrendament d'un immoble a perpetuïtat. És un cànon que abonen a la universitat diferents particulars veïns de la ciutat a canvi de l'aprofitament de peces de terra, sobretot petits patis propietat de l'ajuntament.
14. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga...*, Vol. I, pp.38-39.
15. A.H.C.T. Fons municipals de Tàrraga. Resposta a l'ordre de desembre de 1760, foli 14.
16. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Resposta a l'Ordre de desembre de 1760, foli 13v.
17. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga...*, vol. II, p.12. Aquest fet, la separació de la botiga d'aiguardent d'altres impostos i propis, demostra la seva alça i importància. A.H.C.T. En els cadastres de 1736 en l'apartat d'emoluments de la vila de Tàrraga es fa esment del dret del vendre aiguardent a la menuda sense tenir-hi casa destinada, sinó la mateixa de l'arrendatari. En el cadastre de 1741 es diu, referint-se a la tenda de l'aiguardent, que aquest propi la reial majestat se l'ha apropiat des de finals de 1741.
18. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Respostes a l'Ordre de setembre de 1760, a *Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)*, foli 14.
19. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Enquesta del 17 de març de 1747 en Llibre de registre de 1446-1449, folis 128-130 i Respostes a l'ordre de setembre de 1760, a *Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)*, foli 13. Tenim referència escrita d'aquest arbitri en el Lligall llibre d'arrendament del butlletí on la data més antiga és de 1494.
20. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Respostes a l'ordre de setembre de 1760, a *Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)*, folis 16 i 16v. També els cadastres de 1736, 1737, 1741 i 1742 assenyalen aquesta cessió.
21. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga...*, vol. II, pp.112-114.
22. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Respostes a l'Ordre de setembre de 1760, a *Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)*, foli 17v.
23. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. *Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808)*, no està numerada.
24. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Lligall sobre l'arrendament de les fleques.
25. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Lligall sobre l'arrendament del butlletí.
26. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga...*, vol. II, p.145.
27. Miquel Àngel Farré Terga: "De l'endeutament municipal de Tàrraga i la recerca de solucions: la concòrdia de 1659" a URTX, núm. 4, Tàrraga, Museu Comarcal de l'Urgell i Arxiu Històric Comarca de Tàrraga, 1991, pp.109-122.
28. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Hi ha un conjunt del lligalls de les condicions de la cessió i arrendaments de la majoria de béns del municipi.
29. El paper dels arrendaments en la primera acumulació de capital s'ha estudiat sobretot per Pierre Vilar, *Catalunya dins l'Espanya moderna*. Vol. IV, Barcelona, Ed. 62, 1986.
30. María José Vilalta: *Balaguer a la Catalunya Moderna*, Lleida, Pagès editors, 1990, pp.183-189 i p. 218.
31. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Còpia resumida o substancial extracto del Reglamento de propios y arbitrios aprobado y enviado por el Supremo Consejo en el año 1767 y ahora remitida copia de Barcelona en 1820, en Cuenta de Propios y Arbitrios, folis 2-6v.
32. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Relación general de los edificios y bienes fincas en Cuentas de propios y arbitrios de esta Villa de Tàrraga desde 1821 a 1840, folis 7-8v.

33. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Lligall Arrendament de carnisseries, pastures i herbes (1602/1946).
  34. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Respostes a l'ordre de desembre de 1760 a Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808), foli 13v.
  35. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Relación general de edificios en Cuenta de Propios y Arbitrios, foli 7v.
  36. No tots eren petits veïns ja que en el llistat de censos hi consta per exemple el Convent de la Nostra Senyora de la Mercè i els hereus dels Copons a l'A.H.C.T., fons municipal de Tàrraga. Reglament de 1831 en Cuentas de propios y arbitrios de esta Villa de Tàrraga desde 1821 a 1840, folis 67v i 68v.
  37. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Reglament de 1831 en Cuentas de propios y arbitrios de esta Villa de Tàrraga desde 1821 a 1840, folis 67-69.
  38. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808), foli 14.
  39. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Relación general de edificios en Cuenta de Propios y Arbitrios de esta Villa de Tàrraga desde 1821 a 1840, foli 7v.
  40. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Llibre d'actes de 1800
  41. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Lligall Arrendament de les fleques 1575/1852. També Josep Maria Segarra Malla, *Història de Tàrraga*, vol. II, p.112.
  42. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Cadastre de 1736.
  43. Josep Maria Segarra Malla: *Història de Tàrraga...*, vol. II, p.168.
  44. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Resultat enquesta 17 de març de 1747 a Llibre de Registre de 1746. També Josep Maria Segarra Malla, *Història de Tàrraga...*, vol. II, p.148.
  45. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Respostes a l'Ordre de setembre de 1760 en Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808), folis 15v-16 i Còpia resumida o sustancial extracto del Reglamento de propios y arbitrios aprobado y enviado por el Supremo Consejo en el año 1767 y ahora remitida copia de Barcelona en 1820, en Cuenta de Propios y Arbitrios de esta Villa de Tàrraga desde 1821 a 1840, folis 2 i 2v.
  46. En aquest apartat ens hem guiat pels treballs de Jaume DANTÍ I RIU, *La hisenda municipal com a reflex de la conjuntura econòmica. Un exemple de la Catalunya prelitoral: Granollers i el Vallès Oriental el segle XVI i XVII*, pp. 233-244 a VI Jornades d'Estudis Històrics locals: Fiscalitat estatal i Hisenda local (ss. XVI-XIX). Conselleria de Cultura Educació i Esports, Govern Balear. També Jaume DANTÍ RIU i Carme BARBANY I CIURANS, *La Hisenda Municipal a Catalunya al darrer terç del segle XVIII: la ciutat de Granollers del 1774 al 1793*, pp. 65-74 i Maria José VILALTA I ESCOBAR, *Hisenda municipal i arrendaments públics al Balaguer del segle XVII*, pp. 75-85, a Actes del Segon Congrés d'Història Moderna de Catalunya. Volum II. Pedralbes. *Revista d'Història Moderna*. Departament d'Història Moderna, facultat de Geografia i història. Universitat de Barcelona 1988.
- També hem tret força informació de Vilar PIERRE, *Catalunya dins l'Espanya moderna*. Vol. IV. Edicions 62. Barcelona 1968.
47. Pierre Vilar, parla d'una corba reflex més que corba per tal com les adjudicacions tradueixen les previsions sobre el rendiment a esperar del dret arrendat en els anys successius.
  48. Per a l'anàlisi de les conjuntures econòmiques i demogràfiques per a l'Urgell i Tàrraga ens hem fonamentat en el llibre de Josep Maria PLANES I CLOSA, *Demografia i societat de Tàrraga i l'Urgell durant l'antic règim*, editat per l'autor, Agramunt, 1995.
  49. A.H.C.T. Fons municipal de Tàrraga. Notas de asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga (1760-1808), foli 42 «Per haver quedat extingit i satisfets els creditors».
  50. Josep Maria PLANES I CLOSA, *Demografia i societat de Tàrraga i l'Urgell durant l'antic règim*, Agramunt, 1995, p. 88.
  51. Pierre VILAR, *Catalunya...* Voll III, pp. 533-537. Ho estudia a través dels ingressos procedents dels arrendaments reials.
  52. Josep Maria PLANES I CLOSA: *Demografia i societat...*, Agramunt, 1995, p.177.
  53. Josep Maria PLANES I CLOSA: *Demografia i societat...*, Agramunt, 1995, p.179.
  54. Diversos autor reclassifiquen els epígrafs dels propis i arbitris. J. DANTI RIU, *La Hisenda com a reflex...*, els divideix entre productes de consum i productes sobre monopolis i sobre espais físics. J. DANTI RIU i C. BARBANY i CIURANS, *La Hisenda Municipal a Catalunya* els redistribueix entre regalies antigues, monopolis, de serveis, de vendes i pròpiament arbitris. I finalment M.J. VILALTA I ESCOBAR, *Hisenda municipal...*, diferencia entre arrendaments de consum i avituallament i arrendaments d'impostos sobre drets públics o serveis. Nosaltres seguim aquesta redistribució.
  55. La taula IV de l'annex assenyala el total absolut i percentual del període.

Taula núm. I
ARRENDAMENTS MUNICIPALS. TOTALS PER CONCEPTE (en lliures) 1765/1809

	1765	1766	1767	1768	1769	1770	1771	1772	1773	1774	1775	1776	1777	1778	1779	1780	1781	1782	1783	1784	1785	1786	1787	1788	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809			
Herbes i carnisseria	828	0	0	580	250	250	250	2084	667	813	813	813	813	685	685	0	473	0	0					391	391	391	100	100	300	300	27		100	100	1107	400	495	162	75	75	75	75	75	75	41			
Carnisseria de vaca	180	124	100	105	80	70	52	62	35	72	60	52	123	127	205	206	181	106	262					69	26	55	90	136	116	198	144		50	89	100	155	100	203	70	100	60	60	60	60	75	48		
Fem del bestiar menut	135	135	147	147	174	200	200	200	240	300	300	302	302	150	150	113	113	175	175					142	226	226	300	300	295	295	252		375	375	450	450	380	380	325	325	213	213	351	351	288	288		
Otegat	250	250	250	271	276	276	267	334	350	350	350	350	437	437	437	437	342	342	342					337	337	493	493	493	493	625	625		625	700	700	700	700	675	675	675	615	615	615	615	615	260		
Censos											16	8	16	5	3	5	5	5	5					5	5	5	5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Forns	0	870	1084	936	781	450	524	759	342	375	498	546	335	86	623	756	892	625	203					134	49	253	519	570	165	518	1190		1091	1402	859	1053	1008	0	875	1611	1470	2288	1752	491	808	795		
Tenda aiguarent								81	110	29	71	163	160	138	201	216	104	173	134					88	224	161	110	54	0	175	173		290	250	235	400	463	75	300	234	234	360	60	10	15	421		
Pou del gel	0	0	303	197	14	175	110	83	250	130	240	0	200	0	51	113	121	0	0					0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Casa Blanca																																																
Altres propis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	440	0	0	0	0	50	0	0	0					39	0	0	0	0	0	0		0	0	129	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Pesos i mesures	1865	1865	1625	2084	2084	1923	1540	1478	1938	1938	1995	1995	2145	2145	2300	2300	1767	1767	2000					2159	2159	2625	2625	2339	2339	2150	2150		1400	1962	1962	1862	1862	2125	2125	1862	1862	1908	1908	1500	1500	1275		
Tenda aiguarent	182	114	96	167	167	170	170	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Oli i cansalada	127	124	112	118	112	207	260	175	120	120	120	120	120	111	167	238	200	262	291					80	80	333	200	100	131	250	182		200	330	311	410	300	301	75	461	202	381	200	179	201	103		
Venda d'ordi	121	124	107	100	105	134	125	127	151	151	146	161	165	200	220	191	162	131	130					78	98	103	151	159	22	0	40		71	71	87	113	51	81	83	45	20	41	51	16	6	40		
Tavernes																																																
Pesca salada	80	80	223	88	104	115	190	145	231	231	290	170	150	150	205	105	70	70	70					8	6	10	27	27	30	30		30	30	20	20	20	20	20	21	20	101	60	60	100	76			
Fleca	306	326	160	161	175	283	385	240	316	211	403	403	403	403	410	410	410	410	200					272	272	185	185	202	247	140	281		100	100	100	314	100	100	100	125	100	100	100	100	100	512		
Llenya, carbó i ferro	38	67	47	44	40	32	46	44	51	51	46	50	41	41	45	47	37	26	20					28	25	38	39	28	31	31	25		6	26	22	34	30	48	25	6	5	5	5	5	5	6		
Peix fresc	9	7	6	7	7	7	7	6	8	8	7	8	8	8	7	8	7	6	0					0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Aus caça i volateria	6	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	7	6	5	5	5	6	6	5					5	5	5	5	6	5	5		5	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5		
Altres arbitris	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Veintè de les olives	2085																																															
Verema	300																																															
Onzè dels grans	1085	1085	1302	1322	1380	1327	1281	1281	1500	1500	1500	1500	1500																																			
Desè del cànem	133	81	200	201	177	140	236	55	165	150	97	126	128																																			
Delme dels forasters	55	49	33	33	34	16	80	33	52	46	76	81	76																																			
Altres temporals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

(Font: A.H.C.T., Libre Notas y asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga 1760/1808).

Taula núm. II
ARRENDAMENTS MUNICIPALS. TOTALS PER ANY (en lliures) 1765/1809

	1765	1766	1767	1768	1769	1770	1771	1772	1773	1774	1775	1776	1777	1778	1779	1780	1781	1782	1783	1784	1785	1786	1787	1788	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809		
TOTAL PROPIS	1393	1379	1884	2236	1575	1421	1403	3603	3362	2069	2788	2234	2368	1628	2355	1896	2231	1426	1121							1205	1419	1704	1617	1719	1374	2176	2416	2649	2921	3838	3244	3213	1570	2404	3104	2672	3625	2973	1588	1881	1858
TOTAL ARBITRIS	2734	2712	2381	2326	2799	2876	2728	2219	2764	2716	3012	2914	3038	3063	3359	3304	2569	2678	2716							2630	2645	3299	3242	2861	2927	2788	2835	1924	2646	2629	2880	2467	2780	2532	2627	2314	2641	2429	1965	2017	2117
TOTAL TEMPORALS	3658	1215	1535	1556	1591	1483	1597	1369	1498	2336	1673	1707	1704	0	0	0	0	0	0							207	175	315	371	376	430	504	224	572	806	214	196	250	461	325	322	120	100	171	162	85	86
TOTAL ARRENDAMENTS	7785	5306	5800	6118	5965	5780	5728	7191	7624	7121	7473	6855	7128	4691	5714	5200	4890	4104	3837							4042	4239	5315	5230	4956	4731	5468	5475	5141	6073	6681	6320	5930	4811	5261	6051	5106	6366	5572	3715	3983	4061

(Font: A.H.C.T., Libre Notas y asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrrrega 1760/1808).

Taula núm. III
ARRENDAMENTS MUNICIPALS. REDISTRIBUCIÓ PER CONCEPTE (en lliures) 1765/1809

	1765	1766	1767	1768	1769	1770	1771	1772	1773	1774	1775	1776	1777	1778	1779	1780	1781	1782	1783	1784	1785	1786	1787	1788	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809				
Productes de consum																																																	
Herbes i carnisseria	828	0	0	580	250	250	250	2084	667	813	813	813	813	685	685	0	473	0	0							391	391	391	100	100	300	300	27		100	100	1107	400	495	162	75	75	75	75	75	75	75	41	
Carnisseria de vaca	180	124	100	105	80	70	52	62	35	72	60	52	123	127	205	206	181	106	262							69	26	55	90	136	116	198	144		50	89	100	155	100	203	70	100	60	60	60	60	75	48	
Forns	0	870	1084	936	781	450	524	759	342	375	498	546	335	86	623	756	892	625	203							134	49	253	519	570	165	518	1190		1091	1402	859	1053	1008	0	875	1611	1470	2288	1752	491	808	795	
Fleca	306	326	160	161	175	283	385	240	316	211	403	403	403	403	410	410	410	410	200							272	272	185	185	202	247	140	281		100	100	100	314	100	100	100	125	100	100	100	100	100	512	
Tenda aiguardent	182	114	96	167	167	170	170	81	110	29	71	163	160	138	201	216	104	173	134							88	224	161	110	54	0	175	173		290	250	235	400	463	75	300	234	234	360	60	10	15	421	
Pou del gel	0	0	303	197	14	175	110	83	250	130	240	0	200	0	51	113	121	0	0							0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Oli i cansalada	127	124	112	118	112	207	260	175	120	120	120	120	111	167	238	200	262	291							80	80	333	200	100	131	250	182		200	330	311	410	300	301	75	461	202	381	200	179	201	103		
Venda d'oli	121	124	107	100	105	134	125	127	163	151	146	161	165	200	220	191	162	131	130							78	98	103	151	159	22	0	40		71	71	87	113	51	81	83	45	20	41	51	16	6	40	
Pesca salada	80	80	223	88	104	115	190	145	165	231	290	170	150	150	205	105	70	70	70							8	6	10	27	27	30	30	30		30	30	20	20	20	20	20	21	20	101	60	60	100	76	
Llenya, carbó i ferro	38	67	47	44	40	32	46	44	51	51	46	50	41	41	45	47	37	26	20							28	25	38	39	28	31	31	25		6	26	22	34	30	48	25	6	5	5	5	5	5	6	
Peix fresc	9	7	6	7	7	7	6	6	8	7	8	8	8	8	7	8	7	6	0							0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Aus caça i volateria	6	5	5	5	5	5	4	5	5	5	7	6	5	5	5	6	6	5								5	5	5	5	6	5	5	5		5	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5		
Total	1877	1841	2243	2508	1840	1898	2124	3810	2230	2196	2699	2493	2524	1954	2824	2295	2663	1815	1315						1153	1176	1534	1426	1382	1047	1647	2097		1943	2403	2846	2904	2571	995	1627	2683	2191	3416	2368	1001	1390	2047		
Drets públics																																																	
Fem del bestiar menut	135	135	147	147	174	200	200	200	240	300	300	302	302	150	150	113	113	175	175							142	226	226	300	300	295	295	252		375	375	450	450	380	380	325	325	213	213	351	351	288	288	
Olegat	250	250	250	271	276	276	267	334	350	350	350	350	437	437	437	437	342	342	342							337	337	493	493	493	493	625	625		625	700	700	700	700	700	675	675	675	615	615	615	615	260	
Censos													16	8	16	5	3	5	5	5						5	5	5	5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Casa Blanca																																																	
Tavernes																																																	
Total	385	385	397	418	450	476	467	534	590	650	666	660	755	592	590	555	460	522	522						484	568	724	808	798	915	1107	1004		1117	1202	1277	1277	1185	1160	1105	1105	933	933	1071	1071	1008	653		
Tributs indirectes																																																	
Pesos i mesures	1865	1865	1625	2084	2084	1923	1540	1478	1938	1938	1995	1995	2145	2145	2300	2300	1767	1767	2000							2159	2159	2625	2625	2339	2339	2150	2150		1400	1962	1962	1862	1862	2125	2125	1862	1862	1908	1908	1500	1500	1275	
Veintè de les olives	2085																																																
Onzè dels grans	1085	1085	1302	1322	1380	1327	1281	1281	1281	1500	1500	1500	1500																																				
Desè del cànem	133	81	200	201	177	140	236	55	165	150	97	126	128													165	86	161	160	163	130	130	112		231	231	26	46	86	251	155	60	20	30	90	96	15	11	
Delme dels forasters	55	49	33	33	34	16	80	33	52	46	76	81	76													42	89	151	211	213	300	374	112		341	275	188	150	164	210	170	262	100	70	81	66	70	75	
Total	5223	3080	3160	3640	3675	3406	3137	2847	3436	3634	3668	3702	3849	2145	2300	2300	1767	1767	2000	0	0	0	2366	2334	2937	2996	2715	2769	2654	2374	0	1972	2468	2176	2058	2112	2586	2450	2184	1982	2008	2079	1662	1585	1361				

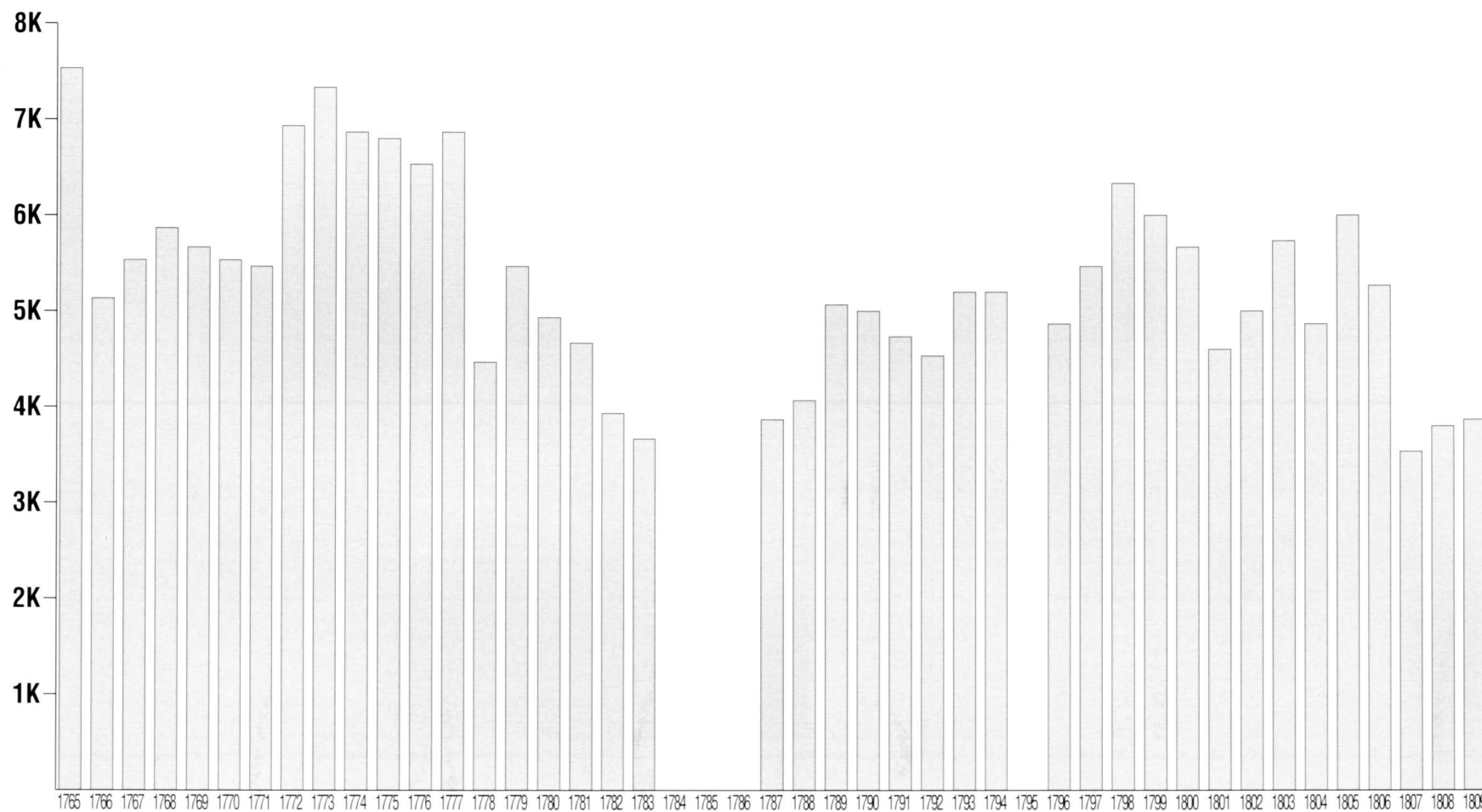
(Font: A.H.C.T., Libre Notas y asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga 1760/1808).

Taula núm. III
ARRENDAMENTS MUNICIPALS. TOTALS PER CONCEPTE DEL PERÍODE
1765/1809

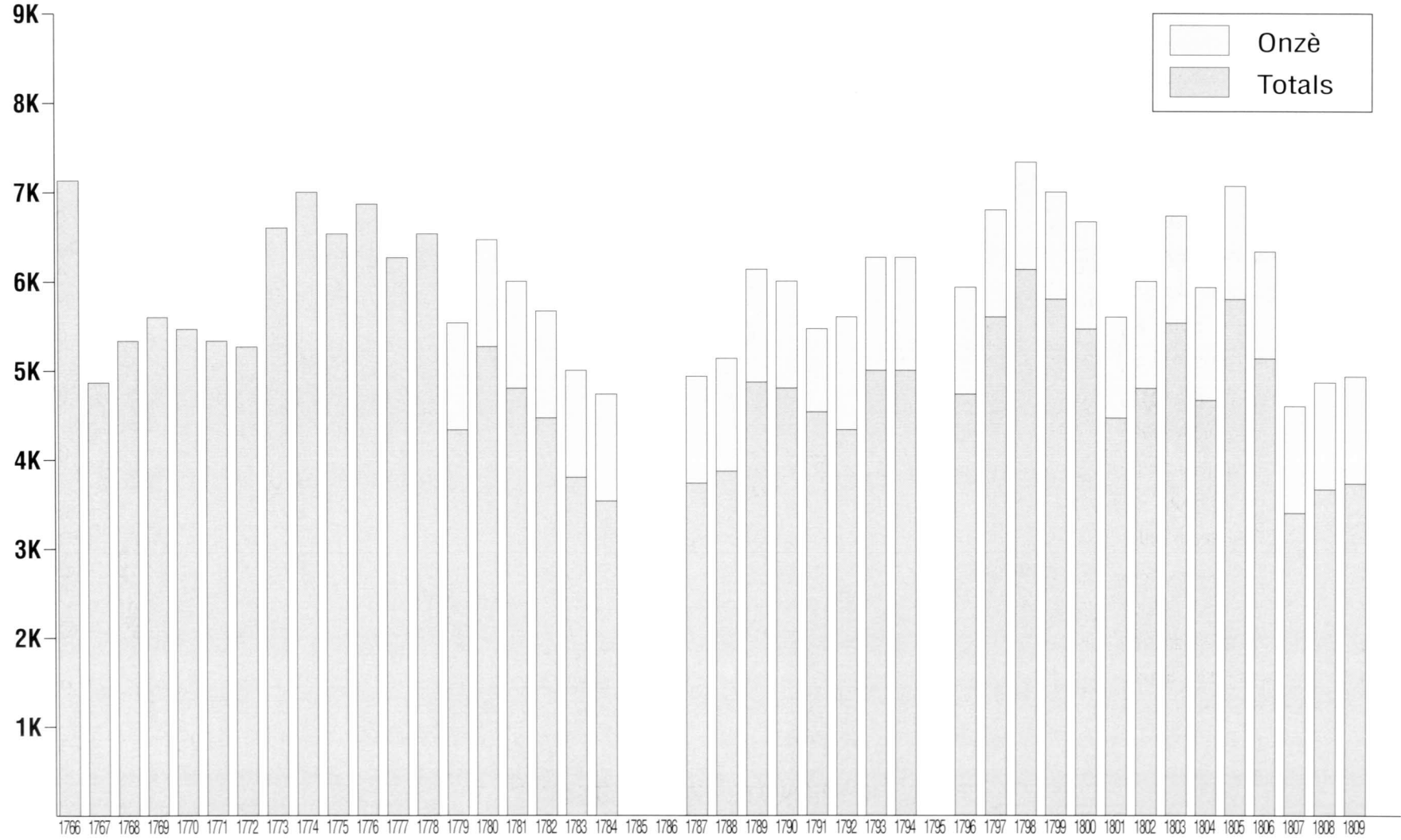
	Lliures	%
Herbes i carnisseria	15159	6,51
Carnisseria de vaca	4266	1,83
Fem del bestiar menut	10644	4,57
Ofegat	19377	8,32
Censos	181	0,08
Forns	30101	12,93
Tenda aiguardent	7107	3,05
Pou del gel	3238	1,39
Casa Blanca	0	0
Pesos i mesures	81406	34,97
Oli i cansalada	8261	3,55
Venda d'ordi	4264	1,83
Tavernes	1948	0,84
Pesca salada	3525	1,51
Fleca	10020	4,30
Llenya, carbó i ferro	1309	0,56
Peix fresc	131	0,06
Aus caça i volateria	214	0,09
Veintè de les olives	2112	0,91
Verema	304	0,13
Onzè dels grans	17610	7,57
Desè del cànem	4422	1,90
Delme dels foraster	4457	1,91
Atres impostos	2703	1,16
TOTAL	232759	100

(Font: A.H.C.T. Libre Notas y asuntos del Común y Propios y Arbitrios de Tàrraga 1760/1808).

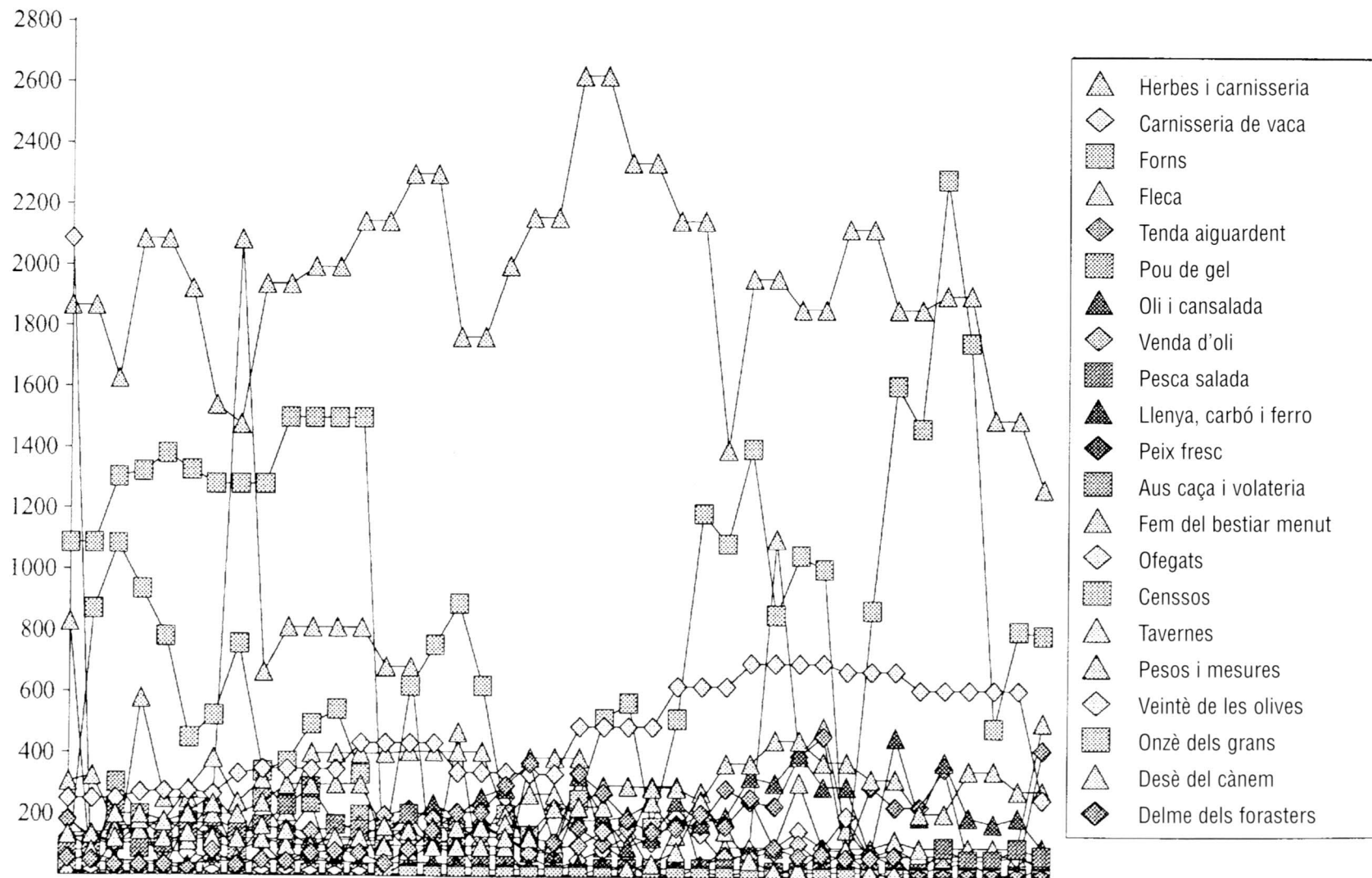
Gràfic núm. I
 ARRENDAMENTS MUNICIPALS.
 TOTAL PER ANY (en lliures) 1765/1809

Gràfic núm. II
 ARRENDAMENTS MUNICIPALS.
 SIMULACIÓ AMB L'ONZÈ DELS GRANS

Gràfic núm. III
 EVOLUCIÓ ARRENDAMENTS (en lliures) 1765/1809

Gràfic núm. IV
 TOTALS PER CONCEPTE 1765/1809 (en lliures)

